

Národní divadlo

BALET

ředitel ND akad. arch. Daniel Dvořák
umělecký šéf baletu ND Petr Zuska

TISKOVÁ ZPRÁVA

ONĚGIN

I. premiéra: 10. 11. 2005
II. premiéra: 11. 11. 2005

v Národním divadle

OBSAH:

Obsazení inscenace	str. 3
Životopisy tvůrců	str. 4 – 5
Prchavá věčnost – výstava fotografií Diany Zehetner	str. 6
Premiéry baletu Národního divadla v sezoně 2005–2006	str. 7 – 8
Repertoár baletu Národního divadla v sezoně 2005–2006	str. 9 – 10
Kontakty	str. 11

ONĚGIN

Slavný balet Johna Cranka na motivy románu Alexandra Puškina

Choreografie: **John Cranko (1927–1973)**

Hudba: **Petr Iljič Čajkovskij (1840–1893)**

Úprava a instrumentace: **Kurt–Heinz Stolze (1926–1970)**

Scéna a kostýmy: **Elisabeth Dalton**

Světelný design: **Steen Bjärke**

Výtvarný dohled: **Steen Bjärke**

Kostýmní dohled: **Diana Schmiedecke**

Nastudování: **Jane Bourne, Ivan Cavallari**

Baletní mistři: **Michaela Černá, Igor Žukov, Nelly Danko, Luboš Hajn**

Dirigent: **Sergej Poluektov**

Hraje orchestr Národního divadla

Tančí:

Taťána

Oněgin

Olga

Lenský

Gremin

Tereza Podařilová / Zuzana Susová / Ivanna Illyenko

Jiří Kodým / Alexandre Katsapov / Michal Štípa

Nikola Márova / Adéla Pollertová / Pavla Hrubešová

Michal Štípa / Michal Jurisa / Michal Fatura

Jiří Vrátil / Radek Vrátil / Tomáš Kopecký

ČESKÁ PREMIÉRA

I. premiéra: 10. listopadu 2005 v Národním divadle

II. premiéra: 11. listopadu 2005 v Národním divadle

Reprízy: 13. 11., 9. 12. 2005, 5. 2., 31. 3., 1. 4. 2006

Balet Národního divadla chce navázat na již započatou tradici v uvádění baletů světově proslulého choreografa Johna Cranka (v sezoně 2002/2003 byl uveden titul *Zkrocení zlé ženy*). Zahájení sezony bude patřit české premiéře baletu *Oněgin*, který se řadí k vrcholným dílům tohoto autora. Balet, založený na slavném veršovaném románu A. S. Puškina, sleduje příběh znučeného ruského aristokrata, který odmítá lásku mladé dívky Taťány a dává přednost flirtování s její sestrou Olgou. O několik let později si Oněgin uvědomí, že udělal chybu – je už však příliš pozdě.

Proslavený Crankův balet vyžaduje expresivní herecké výkony, brilantní taneční techniku a velmi hluboký smysl pro široké emoční vyjádření jednotlivých postav. Kromě překrásných roztoužených scén pas de deux Oněgina a mladé Taťány obsahuje představení působivé sborové taneční scény. Při vytváření hudby pro tento balet John Cranko a Kurt–Heinz Stolze pracovali převážně s Čajkovského klavírními skladbami a jeho symfonickou fantazií Francesca da Rimini.

PARTNER INSCENACE

PHILIP MORRIS ČR

ŽIVOTOPISY TVŮRCŮ:

JOHN CRANKO (1927–1973)

John Cranko se narodil 15. srpna 1927 v Rustenburgu v Jihoafrické republice. Taneční vzdělání získal převážně na univerzitě v Kapském Městě, kde také v roce 1942 vytvořil svou první choreografii baletu inspirovaného Stravinského suitou z *Příběhu vojáka*. Roku 1946 pokračoval ve studiu na Sadler's Wells School v Londýně, kde se záhy stal členem Sadler's Wells Ballet, později známého jako Royal Ballet.

V roce 1947 vzbudil Cranko neobyčejnou pozornost svou choreografií k Debussyho *Dětskému koutku* pro Sadler's Wells Ballet. Od roku 1949 se věnoval výhradně choreografii, převážně pro Sadler's Wells Ballet v Londýně, kde dosáhl velkých úspěchů. V roce 1955 vytvořil choreografii k *La Belle Hélène* pro Pařížskou operu. Crankův první celovečerní anglický balet *Princ ze země pagod* pro Royal Ballet měl premiéru v roce 1957.

V roce 1961 ustanovil Walter Erich Schäfer – tehdejší generální intendant Württembergského Staatstheater – Johna Cranka šéfem Stuttgartského baletu. S jeho příchodem nastalo pro tento soubor období rozkvětu. Svě působení Cranko začal malými choreografiemi. Shromáždil kolem sebe skupinu tanečnicků, k nimž patřili i Marcia Haydée, Egon Madsen, Richard Cragun, Birgit Keil a Susanne Hanke. Premiéra Crankova baletu *Romeo a Julie* v prosinci 1962 se stala mezníkem světové slávy autora i jeho souboru. Oslavována kritiky i publikem znamenala tato produkce začátek slavné éry Stuttgartského baletu. Následovaly Crankovy malé choreografické skvosty jako *Hra v karty (Jeu de Cartes)*, *Opus 1 a Iniciály R.B.M.E.* i velkolepé dějové balety *Oněgin*, *Labutí jezero*, *Zkrocení zlé ženy*, *Carmen*, *Poème de l'extase* a *Spuren*. Kromě toho vybídl Cranko mladé tanečnický ze své skupiny, aby se sami pokusili o choreografii; byli mezi nimi Jiří Kylián a John Neumeier.

Crankův talent vypravěče s citem pro jemné odstínění příběhu, jeho jasné dramatické struktury a mimořádný způsob, jímž ovládal umění Pas de deux, si získaly publikum v New Yorku během triumfální sezony v Metropolitní opeře v roce 1969. S rostoucími úspěchy podnikal Cranko se Stuttgartským baletem zájezdy do celého světa, které upevnilly světovou slávu mladého souboru a potvrdily pověst o „Stuttgartském baletním zázraku“.

Dne 26. června 1973 John Cranko nečekaně zemřel ve věku 46 let během zpátečního letu z úspěšného turné po USA.

CRANKŮV ONĚGIN

Oněgin je snad nejúspěšnějším příkladem dějového baletu 20. století. John Cranko ho inscenuje velmi jasně a srozumitelně, takže publikum ani nemusí znát Puškinův román. Hlavní problém, jak publiku zprostředkovat obsah Taťanina dopisu, je vyřešen pomocí několika snových scén: mění se osvětlení a Taťána ve své fantazii vyvolává Oněgina, který působí daleko vroucněji a romantičtější, než při jejich skutečném setkání. Zjevuje se v jejím pokoji, tančí s ní vášnivě Pas de deux a odchází před svítáním. Taťána dokončuje psaní a posílá jej po své chůvě Oněginovi.

Do tragického děje vkládá Cranko mnoho humoristických prvků a následuje tak příklad samotného Puškina. Humor umožňuje postavě Oněgina, která by jinak působila velmi pochmurně, představit se v příznivějším světle a dodává i ostatním postavám – zvláště Taťaně – lidské teplo. Při svém prvním výstupu leží Taťána na podlaze ve zcela nebaletní poloze a čte si knihu.

K četným dramatickým detailům, které si Cranko vymyslel, patří i scéna s věštbou v zrcadle, kterou hrají Taťána s Olgou. Zrcadlo má dívkám prozradit jejich budoucího ženicha. Taťána, která se hry účastní jen proti své vůli, přitom poprvé spatří Oněgina, jenž k ní přistupuje zezadu a dívá se jí přes rameno.

Kromě čtyř hlavních postav (čtvrtou je Lenský – Oněginův přítel a Olžin snoubenec) obsahuje balet jen málo sólových partů. Přesto mu nechybí dostatečná šíře, neboť hlavní postavy vyjadřují velice bohatý děj a v každém jednání baletu je velmi zdařile do děje zapojen baletní soubor.

Vrchol druhého jednání – a vlastně jeho celé zpracování – je příkladem dokonalé jevištní inscenace. Na slavnosti v domě paní Larinové vystoupí sbor jako shromáždění komických postav, které se v rozích sálu

shlukují ve flirtující a vtipkující skupinky. Před tímto rušným pozadím se odehraje Oněginův výstup plný bezohlednosti a zrudlé nevychovanosti ústící v hádku s Lenským. Ta je také příčinou náhle ledové atmosféry; následuje výzva na souboj. Samotný souboj je pak vyjádřen stínohrou, v níž lze jen matně rozeznat zamížené postavy obou mužů.

Po těchto téměř naturalisticky dramatických částech – výzvě a souboji – následují krátké, neobyčejně expresivní pasáže se zběsilými, utrápenými pohyby obou sester, které se svou choreografií podstatně liší od ostatních částí baletu. Pro tuto část Cranko zvolil nejvýhodnější okamžik, výpověď je jasná. Nejdůležitější částí baletu je (tak jak to má být) konec: velké Pas de deux Taťány a Oněgina, kteří si mezitím vyměnili role. John Cranko kdysi tento výstup sám výstižně popsal: „Na Oněginovi mne lákalo především to, že se zde jedná zároveň o mýtus, vymyšlený příběh, a o živou situaci, do níž se lze i dnes snadno vcítit. Blazeovaný světák, který už není schopen citu, nechápe hodnotu ošklivého kačátka. Když se ono posléze promění v labuť, chce dívku najednou zpět: Taťána zase pozná, jak prázdný a nudou poznamenaný Oněgin ve skutečnosti je. A zatím co jí cit velí: „Ber ho“, rozum jí radí „Odmítni ho!“. Přitom Cranko ukazuje Taťáninu nerozhodnost i to, jak těžké, dokonce tragické je její rozhodnutí.

Původně zamýšlel Cranko pro Oněgina použít stejnojmennou operní hudbu Čajkovského. Tehdy chtěl balet nastudovat s Margot Fonteyn a Rudolfem Nurejevem v Londýně. Ředitelství Covent Garden o tom nechtělo ani slyšet. Ve Stuttgartu zaujal podobné stanovisko Walter Erich Schäfer. Řešení našel Crankův spolupracovník Kurt–Heinz Stolze, který se nabídl, že použije některé většinou neznámé skladby Čajkovského a vytvoří zcela novou baletní hudbu, aniž by použil jediný takt z opery. Výsledek byl vynikající.

John Percival

KURT–HEINZ STOLZE (1926–1970)

Narodil se v Hamburku, kde také studoval na Vysoké hudební škole klavír, varhany a dirigování u Wilhelma Brücknera–Rüggemberga. Svě první angažmá získal jako hudební ředitel a korepetitor v Královské opeře v Kodani. V roce 1957 se Stolze stal korepetitorem opery a baletu ve Stuttgartu. V následujících letech se plně soustředil na baletní hudbu a stal se nejbližším hudebním radcem Johna Cranka. Dirigoval mimo jiné *Labuť jezero*, aranžoval pro Cranka Vivaldiho koncertní cyklus *L'estro armonico* a balet *Oněgin*, ve kterém použil různé motivy z Čajkovského souborného díla.

Působil též v rozhlase a ve filmu. V roce 1969 upravil a instrumentoval hudbu Domenica Scarlattioho k baletu *Zkrocení zlé ženy*. Ve stejném roce se zúčastnil zájezdu souboru do USA. Zemřel r. 1970 v Mnichově.

K HUDEBNÍ ÚPRAVĚ ONĚGINA

Baletní dílo Johna Cranka *Oněgin* spojuje s operou *Evžen Oněgin* pouze stejnojmenný Puškinův román, z něhož obě díla vycházejí. Hudba k tomuto celovečernímu baletu neobsahuje jediný takt z Čajkovského opery, nýbrž mnou vybraná, méně známá díla skladatele, která jsem sestavil a většinou i instrumentoval. Jako autor hudební úpravy jsem měl dramatický děj podložit hudbou členěnou do větších forem. Tyto formy musely jednak odpovídat dramaturgii děje, jednak vycházet z taneční interpretace krátkých, snadných, po sobě následujících hudebních čísel. Zvláště vhodné pro tento účel se ukázaly díky své jednoduché formální stavbě Čajkovského klavírní skladby obsažené ve svazcích 51 až 53 souborného vydání, odkud jsem čerpal asi tři čtvrtiny veškeré hudby baletu.

Neméně přínosný byl Klavírní cyklus Opus 37, *Roční doby*, dále opera *Les caprices d'Oxane*, z nichž jsem použil dvě árie, jeden sbor a několik instrumentálních čísel. Dueto z *Romea a Julie* se stalo předlohou pro ústřední motiv v Pas de deux Taťány a Oněgina v prvním jednání, zatímco střední věta symfonické básně *Francesca da Rimini* se hojně uplatňuje v Pas de deux třetího jednání. Velká taneční čísla – valčík, mazurka, polonéza atd. pocházejí převážně z Čajkovského klavírních skladeb.

Kurt–Heinz Stolze

PRCHAVÁ VEČNOST

Výstava fotografií DIANY ZEHETNER

Vernisáž se uskuteční 10. listopadu 2005 v 17.00 hodin
na I. balkoně historické budovy Národního divadla

Expozice je uspořádána u příležitosti slavnostní premiéry baletu Oněgin.

Autor výstavy: Diana Zehetner
Design a technická spolupráce: FPS Repro

EXPOZICE POTRVÁ DO LEDNA 2006 A BUDE PŘÍSTUPNÁ NÁVŠTĚVNÍKŮM
VŠECH PŘEDSTAVENÍ V NÁRODNÍM DIVADLE

PREMIÉRY BALETU NÁRODNÍHO DIVADLA 2005/2006

Oněgin

Slavný balet Johna Cranka na motivy románu Alexandra Puškina

Choreografie: **John Cranko (1927–1973)**

Hudba: **Petr Iljič Čajkovskij (1840–1893)**

Úprava a instrumentace: **Kurt–Heinz Stolze (1926–1970)**

Scéna a kostýmy: **Elisabeth Dalton**

Světelný design: **Steen Bjärke**

Výtvarný dohled: **Steen Bjärke**

Kostýmní dohled: **Diana Schmiedecke**

Nastudování: **Jane Bourne, Ivan Cavallari**

Baletní mistři: **Michaela Černá, Igor Žukov, Nelly Danko, Luboš Hajn**

Dirigent: **Sergej Poluektov**

Hraje orchestr Národního divadla.

Balet Národního divadla chce navázat na již započatou tradici v uvádění baletů světově proslulého choreografa Johna Cranka (v sezoně 2002/2003 byl uveden titul *Zkrocení zlé ženy*). Zahájení sezony patří české premiéře baletu *Oněgin*, který se řadí k vrcholným dílům tohoto autora. Balet, založený na slavném veršovaném románu A. S. Puškina, sleduje příběh znučeného ruského aristokrata, který odmítá lásku mladé dívky Taťány a dává přednost flirtování s její sestrou Olgou. O několik let později si Oněgin uvědomí, že udělal chybu – je už však příliš pozdě.

Proslavený Crankův balet vyžaduje expresivní herecké výkony, brilantní taneční techniku a velmi hluboký smysl pro široké emoční vyjádření jednotlivých postav. Kromě překrásných roztoužených scén Pas de deux Oněgina a mladé Taťány obsahuje představení působivé sborové taneční scény. Při vytváření hudby pro tento balet John Cranko a Kurt–Heinz Stolze pracovali převážně s Čajkovského klavírními skladbami a jeho symfonickou fantazií Francesca da Rimini.

I. premiéra: 10. listopadu 2005 v Národním divadle

II. premiéra: 11. listopadu 2005 v Národním divadle

Miniatury

Choreografie: Zdenek Horváth, Viktor Konvalinka, Tomáš Rychetský, Zuzana Šimáková, Hana Urbanová a další

Premiéra: 22. a 24. ledna 2006 ve Stavovském divadle

Balet Gala

Balet Národního divadla uvede slavnostní představení s názvem Balet Gala. Do Prahy zavítají vynikající čeští umělci a zahraniční hosté, kteří jsou v angažmá v proslulých baletních souborech po celém světě. Připomeňme hvězdy jako Daria Klimentová (English National Ballet), Otto a Jiří Bubeníčkové (Hamburg Ballett), Lukáš Slavický (Bayerisches Staatsballett München), Filip Barankiewicz (Stuttgart Ballett), Nataša Novotná (NDT), Michal Matys (Ballett Düsseldorf) a další. Opět zde bude předána prestižní cena Philip Morris Ballet Flower Award 2005, která je u nás udělována nejlepšímu baletnímu umělci v oboru klasický tanec.

Jediné představení: 2. února 2006 v Národním divadle

MOZART? MOZART!

aneb Malá Mozartova smrt a velká nesmrtnost

Petite Mort / Requiem

Hudba: **W. A. Mozart (1756–1791) / W. A. Mozart (1756–1791) a R. Rentsch**

Choreografie: **Jiří Kylián / Petr Zuska**

Dirigent: **Oliver Dohnányi / Sergej Poluektov**

Hraje orchestr a operní sbor Národního divadla.

Balet Národního divadla chce vzdát hold jedné z nejvýznamnějších osobností světové hudby – W. A. Mozartovi, od jehož narození uplyne 250 let. První část večera bude patřit světově proslulému choreografovi Jiřímu Kyliánovi, jehož tvorbu není třeba v českých zemích představovat. Národní divadlo uvedlo v minulých letech jeho slavné choreografie *Návrat do neznámé země*, *Polní mše*, *Dítě a kouzla*, *Sinfonietta* a *Stamping Ground*. Večer otevře choreografie ***Petite Mort***, která patří do tzv. „černo–bílých baletů“, jak sám pro sebe Kylián pojmenoval a která se obrací k nitru člověku, k jeho podvědomí a k podstatě samotného bytí. Druhá část večera bude patřit uměleckému šéfovi baletu ND Petru Zuskovi, který představí ve světové premiéře choreografii Mozartova ***Requiem***. Části *Lacrimosa*, *Domine Jesu*, *Hostias*, *Sanctus*, *Benedictus* a *Agnus Dei* jsou vytvořeny současným francouzským skladatelem Richardem R. Rentschem.

Premiéra: 9. března 2006 v Národním divadle

Raymonda

Hudba: **Alexander Glazunov (1865–1936)**

Choreografie: **Jurij Grigorovič, Lýdie Paškovová, Marius Petipa**

Režie: **Jurij Grigorovič**

Dirigent: **Sergej Poluektov**

Raymonda je jedním z nejlepších děl ruského skladatele Alexandra Glazunova. V romantickém baletním příběhu ožívají rytířské časy a středověká legenda o soupeření statečného rytíře Jeana de Brienna a záluďného saracénského šejka Abdérachmana o lásku mladičké Raymondy. V představení je znamenitě vykreslen přepych palácových slavností, pohádková říše Raymondiných snů i exotický Abdérachmanův doprovod.

Obnovená premiéra: 21. dubna 2006 v Národním divadle

Zlatovláska

Choreografie: **Jan Kodet**

Režie: **Ondřej Havelka**

Světová premiéra: 16. června 2006 ve Stavovském divadle

REPERTOÁR BALETU NÁRODNÍHO DIVADLA 2005/2006

V NÁRODNÍM DIVADLE

Labutí jezero

Hudba: **Petr Iljič Čajkovskij (1840–1893)**

Choreografie: **Lev Ivanov, Marius Petipa, Erich Walter, Růžena Mazalová, Vlastimil Harapes**

Režie: **Vlastimil Harapes (1946)**

Dirigent: **Sergej Poluektov**

Giselle

Hudba: **Adolphe Charles Adam (1803–1856)**

Choreografie: **Christopher Hampson (1973) podle J. Coralliho, J. Perrota, M. Petipy**

Režie: **Christopher Hampson**

Scéna a kostýmy: **Bruce French**

Dirigent: **Sergej Poluektov**

Zkrocení zlé ženy

Hudba: **Kurt–Heinz Stolze (1926–1970) podle Domenica Scarlattiho (1685–1757)**

Choreografie a libreto: **John Cranko (1927–1973)**

Dirigent: **Sergej Poluektov**

Louskáček – Vánoční příběh

Libreto: **Youri Vámos podle Ch. Dickense a E.T. A. Hoffmanna**

Hudba: **Petr Iljič Čajkovskij (1840–1893)**

Choreografie: **Youri Vámos**

Scéna: **Michael Scott**

Dirigent: **Sergej Poluektov**

Lucrezia Borgia

Hudba: **Petr Malásek (1964)**

Libreto, choreografie, režie: **Libor Vaculík (1957)**

Scéna: **Jan Dušek (1942)**

VE STAVOVSKÉM DIVADLE

Šípková Růženka

Hudba: **Petr Iljič Čajkovskij (1840–1893)**

Choreografie, režie, úprava libreta: **Jaroslav Slavický (1948) podle M. Petipy (1818–1910)**

Scéna a kostýmy: **Josef Jelínek**

Rodinné album

(Álbum Familiar / Les Bras de Mer / Through Nana's Eyes)

Hudba: **Guillaume de Machaut, Carlos Cardel, John Dowland, Tobias Hume, Leonard Cohen, Claudio Monteverdi / Yann Tiersen / Tom Waits**

Choreografie: **Conny Janssen (1958) / Petr Zuska (1968) / Itzik Galili**

Baletománie

Hudba: **A. Ch. Adam, P. I. Čajkovskij, R. Drigo, L. Janáček, J. B. Lully, C. Pugni, C. Saint-Saëns, J. D. Zelenka**

Choreografie: **G. Balanchine, J. Coralli, A. Dolin, M. Fokin, Ch. Hampson, L. Ivanov, H. Kazárová podle R.–A. Feuilleta, V. Harapes, J. Kodet, J. Kylián, R. Mazalová, J. Perrot, M. Petipa, E. Walter, P. Zuska**

Námět, libreto a režie: **Petr Zuska, Václav Janeček**

Kostýmy: **Roman Šolc, Jiří Kylián, Marina Harrington, Josef Jelínek, Bruce French**

IBBUR aneb Pražské mystérium

Hudba: **Zbyněk Matějů (1958)**

Libreto: **Daniel Wiesner (1947)**

Choreografie: **Petr Zuska (1968)**

Režie: **Daniel Wiesner, Petr Zuska**

Scéna: **Jan Dušek (1942)**

Kostýmy: **Roman Šolc**

Dirigent: **Peter Vrábel**

KONTAKTY

Akad. arch. Daniel Dvořák

ředitel Národního divadla

tel.: +420 224 901 250

fax: +420 224 932 092

e-mail: d.dvorak@narodni-divadlo.cz

Petr Zuska

umělecký šéf baletu Národního divadla

tel.: +420 224 902 520

fax: +420 224 902 539

e-mail: p.zuska@narodni-divadlo.cz

Tomáš Engel

Vedoucí vnějších vztahů baletu ND

tel.: +420 224 902 538

fax: +420 224 902 540

e-mail: t.engel@narodni-divadlo.cz

Helena Bartlová

P.R. baletu Národního divadla

tel.: +420 224 902 527

fax: +420 224 902 539

e-mail: h.bartlova@narodni-divadlo.cz

Helena Krausová

tisková mluvčí Národního divadla

tel.: +420 224 901 676

fax: +420 224 901 092

e-mail: h.krausova@narodni-divadlo.cz

Tato tisková zpráva je též k dispozici na internetových stránkách Národního divadla:

www.narodni-divadlo.cz

Pro tiskovou konferenci konanou dne 7. 11. 2005 v 15.00 hodin ve velké zkušebně baletu ND zpracovala Helena Bartlová, PR baletu ND.